

การบริหารจัดการโรงเรียนวัดในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
สู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม*

MANAGEMENT OF TEMPLE SCHOOLS IN BANG KRUAJ DISTRICT
NONTHABURI PROVINCE TO EXCELLENCE IN VIRTUE

นิกร ศรีราช, พระมหาสมชาย มะลิซ้อน,
พระครูสุธีกิตติบัณฑิต (กฤษฎา กิตติโสภโณ)
Nigorn Sriraj, Phramaha Somchai Malison,
Phrakhrusuthikittitbundit (Krisada Kittisobhano)
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: srirajnigorn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม 2. พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมดังกล่าว และ 3. ประเมินผลกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม โดยดำเนินการวิจัยในโรงเรียนวัด อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีหลายระยะ (Multiphase Mixed Methods) กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง จำนวน 240 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามโรงเรียน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มกับคณะสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร ครู ตัวแทนผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา รวมทั้งสิ้น 18 รูปหรือคน

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนปลูกฝังคุณธรรม การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน การส่งเสริมด้านคุณธรรม ผู้บริหารที่ศรัทธาในพระรัตนตรัย ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และการประเมินคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง 2. รูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัด ประกอบด้วย การบริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพ PDCA การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการประเมินผล

กิจกรรม และ 3. ผลการประเมินกิจกรรมด้านคุณธรรมพบว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีในด้านความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความเสียสละเพื่อส่วนรวม และความพอเพียง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; โรงเรียนวัด; ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม

Abstract

Objectives of this study were: 1. To study the components of activity management for fostering student moral excellence, 2. To develop a management model for such activities, and 3. To evaluate the outcomes of student activities that enhanced morality and ethics. The research was conducted in monastery schools in Bang Kruai District, Nonthaburi Province, using a multiphase mixed methods design. The quantitative data were collected from 240 school administrators, teachers, and parents, selected through stratified random sampling. The qualitative data were obtained from in-depth interviews and focus group discussions with monks, community leaders, school administrators, teachers, parent representatives, and Buddhist scholars, totaling 18 participants.

Findings were as follows: 1. Eight key components of activity management were identified, namely moral education planning, teacher and student participation, moral promotion, administrators' faith in the Triple Gem, visionary leadership, effective teaching and learning, safe learning environments, and continuous evaluation of morality; 2. The management model comprised quality management based on the PDCA cycle, participatory management, and moral activity evaluation; and 3. activity evaluation indicated that students demonstrated significant improvement in honesty, discipline, self-sacrifice, and sufficiency.

Keywords: Management; Temple School; Excellence in Morality

บทนำ

โรงเรียนวัดในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีนั้นมีโอกาสที่จะสร้างคุณธรรมจริยธรรมได้มากกว่าโรงเรียนทั่วไป เพราะมีความใกล้ชิดกับวัดและมีเจ้าคณะพระสงฆ์ให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ ในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทำให้

เปลี่ยนวิถีชีวิตของมนุษย์เดิมที่อยู่ด้วยกันแบบพึ่งพาอาศัย กลายเป็นสังคมที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม เอาัดเอาเปรียบกัน ขาดน้ำใจ เอื้ออาทรต่อกัน ส่งผลให้เยาวชนไทยในปัจจุบัน มีพฤติกรรมที่แสดงออก ในทางที่ไม่เหมาะสม ไม่พึงประสงค์ ขาดคุณธรรมจริยธรรม จากผลจากการพัฒนาประเทศในระยะผ่านมาให้มีความสำคัญเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูง มีความก้าวหน้าทางวัตถุและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างรวดเร็ว (กรมการศาสนา, 2554) เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อความประพฤติ และการแสดงออกของเยาวชน กระแสสังคมเกี่ยวกับค่านิยมในการเลียนแบบในด้าน การแต่งตัว พฤติกรรม ไม่เว้นแม้แต่การใช้ภาษาพูด การเขียน ความนิยม ในชาวต่างชาติ มีมากขึ้นทำให้เยาวชนไทยในปัจจุบันมีพฤติกรรมเด็กก้าวร้าว ซึ่งโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอ บางกรวยจังหวัดนนทบุรี มีโรงเรียนที่ชื่อว่า โรงเรียนวัด แต่อยู่ในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวนไม่น้อยซึ่งจำเป็นต้องนำหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม

ปัจจุบันมีปัญหาบางอย่างที่จำเป็นต้องแก้ไข ได้แก่ 1. นักเรียนในปัจจุบัน ขาดคุณธรรมจริยธรรมกันมาก 2. คุณธรรมที่พึงประสงค์ต้องการให้เด็กประพฤติมีระเบียบ วินัย มีความรับผิดชอบหน้าที่ เคารพบิดา มารดา ครูอาจารย์ ซื่อสัตย์ เสียสละ เป็นต้น จะมีการสร้างคุณธรรมแก่เด็กนักเรียน มีทฤษฎีทางจิตวิทยาอะไรบ้าง เช่น ทฤษฎีแรงจูงใจ การคิดบวก การมีส่วนร่วม กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมมีอย่างไรบ้าง เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมกินนัย 5 ห้อง กิจกรรมวิถีพุทธ การนำหลักการบริหารจัดการ แบบ PDCA จะช่วยทำให้เกิดการบริหารในกิจการต่างให้มีคุณภาพขึ้นได้ องค์ความรู้ ดังที่กล่าวมานี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม ให้แก่นักเรียนได้ ผลที่ได้จากการวิจัยนี้ จะได้รับรูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมใน โรงเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความเป็นเลิศด้านคุณธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบ ให้โรงเรียนวัดที่อื่น ๆ นำไปใช้ได้

ดังนั้น ในเขตอำเภอบางกรวยมีโรงเรียนที่วัดที่มีการจัดการศึกษาแก่เด็ก และเยาวชน โดยมีการบริหารจัดการตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) แต่จะทำอย่างไรจึงจะสามารถปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน เพราะการอยู่ร่วมกันของชุมชนซึ่งประกอบด้วยวัด บ้าน โรงเรียนจำเป็นต้องมี แนวทาง ในการบริหารจัดการ โรงเรียนวัดสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม ได้ปลูกฝังกิจกรรมระหว่าง วัด บ้าน โรงเรียนแก่นักเรียนและปลูกฝังให้รับผิดชอบสังคมผ่านการจัดกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างวัด บ้าน โรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมที่สร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนวัดในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อประเมินกิจกรรมที่สร้างคุณธรรมจริยธรรมสู่ความเป็นเลิศแก่นักเรียนโรงเรียนวัดในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมวิธีแบบหลายระยะ (Multiphase Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 3 ระยะ สัญลักษณ์แสดงระดับความสำคัญของการวิจัยแต่ละระยะ และลักษณะของการผสมวิธีคือ QUAN→QUAL1→QUAL2 โดยระยะที่ 1 (QUAN) การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ระยะที่ 2 (QUAL1) การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และระยะที่ 3 (QUAL2) การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อประเมินกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง จำนวน 600 คน
- 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาโร่ ยามาเน่ คือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองได้ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้จำนวน 240 คน
- 2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ให้ข้อให้สัมภาษณ์และผู้ทรงคุณวุฒิ สันทนาการกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 รูปหรือคน เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 รูปหรือคน ได้แก่ คณะสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา เพื่อยืนยันองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) และแนวคำถามการสนทนากลุ่มเฉพาะ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการโดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกและรับคืนแบบสอบถามด้วยการลงพื้นที่จริง ได้รับการตอบกลับครบตามจำนวนที่กำหนด

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัย และในส่วนของ การสนทนากลุ่มเฉพาะผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการสนทนา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลผลการสัมภาษณ์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลผลการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อประเมินกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า องค์ประกอบสนับสนุนการพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมที่ครอบคลุมความซื่อตรง มีวินัย ความเสียสละ และพอเพียง ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ โรงเรียนมีการวางแผนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน โดยมีการอบรมคุณธรรมจริยธรรมทุกปีครูและนักเรียนมีส่วนร่วมที่ดีในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยมีพระสอนศีลธรรมมาสอนที่โรงเรียน สิ่งที่สำคัญคือผู้บริหารศรัทธาในพระรัตนตรัยสามารถทำงานร่วมกับวัดและโรงเรียนได้เป็นอย่างดีและผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการนำนักเรียนทำกิจกรรมคุณธรรมสม่ำเสมอ โรงเรียนมีการเรียนการสอนที่ได้ประสิทธิภาพมีกิจกรรมส่งเสริมวิชาพื้นฐาน มีสถานที่ปลอดภัยทั้งร่างกายและจิตใจ

และมีการสำรวจและประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมเสมอ ทำให้เกิดการสร้างความเป็นเลิศด้านคุณธรรมแก่นักเรียน ประกอบด้วย ความซื่อตรง มีวินัย การเสียสละเพื่อส่วนรวม และพอเพียง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมที่สร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนวัดในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตามตัวแปรคือ หลัก PDCA และ หลักการบริหารโรงเรียนวัดแบบมีส่วนร่วม 6 ประการ

2.1 การออกแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการวางแผน พบว่า นักเรียนโรงเรียนวัดจันทร์ (ผาดไสวประชาอุทิศ) มีวินัยที่ดี ครูให้การอบรม ชี้แนะอยู่อย่างสม่ำเสมอ การออกแบบกิจกรรมเน้น สาระอยู่ 4 เรื่อง ประกอบด้วย “ซื่อตรง มีวินัย เสียสละเพื่อส่วนรวม พอเพียง” ออกแบบกิจกรรมโดยมีการจัดประชุมวางแผนร่วมกันในกลุ่มโรงเรียนอำเภอบางกรวยเพื่อพัฒนาและกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณธรรมให้นักเรียน และสถานศึกษา

2.2 การออกแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติ (DO) พบว่า การออกแบบกิจกรรมการสร้างพื้นที่และวัฒนธรรมภายในองค์กรที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ ออกแบบกิจกรรมธรรมศีลธรรม ที่ให้นักเรียน ครู มีส่วนร่วมในกิจกรรม ทำให้เด็กเกิดสมาธิ สนใจในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น โดยโรงเรียนมีการออกแบบกิจกรรมที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ

2.3 การออกแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม การตรวจสอบ (Check) พบว่า ประเมินพฤติกรรมผู้เรียนได้ผลกิจกรรมด้านคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอทั้งในรูปแบบ เอกสารและกิจกรรมและสรุปรายงานผลการส่งเสริมคุณธรรมแนวทางในการพัฒนา มีการออกแบบกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน การออกแบบกิจกรรมเน้น สาระอยู่ 4 เรื่อง ประกอบด้วย “ซื่อตรง มีวินัย เสียสละเพื่อส่วนรวม พอเพียง”

2.4 การออกแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม การดำเนินงานให้เหมาะสม (Action) พบว่า สรุปลักษณะที่ประชุมและสะท้อนการจัดกิจกรรมให้โรงเรียนอื่นทราบ ด้านการดำเนินงานให้เหมาะสมจัดระบบการบริหารกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเหมาะสมกับวัยความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ

2.4.1 การออกแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร พบว่า ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารเสนองานนำร่องและให้ครูโรงเรียน ร่วมกันปรึกษาหารือข้อคิดเห็นต่าง ๆ ผู้บริหารและครูมีเป้าหมายร่วมกันในการสร้างคุณธรรม

2.4.2 การออกแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม การให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐาน พบว่า ด้านการให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐานมีความพยายามในการส่งเสริมทักษะพื้นฐานของผู้เรียนให้สอดคล้องกับคุณธรรมเช่นการฝึกวินัยความรับผิดชอบ การคิดแยกแยะถูกผิด เป็นต้น กิจกรรมหน้าเสาธง มีการสอดแทรกคุณธรรมและถ้าหากมองในมุมของผู้ปกครองมองว่า สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความซื่อสัตย์ มีน้ำใจ และรับผิดชอบ

2.4.3 การออกแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม ความคาดหวังให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง พบว่า การออกแบบกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม ให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐานมีความพยายามในการส่งเสริมทักษะพื้นฐานของผู้เรียนให้สอดคล้องกับคุณธรรม เช่น การฝึกวินัยความรับผิดชอบการคิดแยกแยะถูกผิด เป็นต้น เน้นสร้างโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบที่นักเรียนมีทั้ง “ใจดี” และ “เรียนเก่ง” ควบคู่กัน

2.4.4 การออกแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านบรรยากาศที่ปลอดภัย อบอุ่น พบว่า ด้านบรรยากาศที่ปลอดภัยมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย อบอุ่นผ่านความสัมพันธ์แบบครอบครัวมีแรงดูแลในการเรียนและพฤติกรรมในสังคม เป็นวัฒนธรรมในการปลูกฝังคุณธรรม

2.4.5 การออกแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ พบว่า มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอใช้การสังเกตพฤติกรรมและให้นักเรียนประเมินตนเอง ออกแบบกิจกรรม “ดวงตาเห็น (ทำ) ธรรม” ใช้สมุดพฤติกรรมนักเรียน บันทึกพฤติกรรมดี-ไม่ดี”

2.4.6 การออกแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม สภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบเรียบร้อย พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดระบบดูแลทำความสะอาดจัดโรงเรียนมีป้ายข้อคิดคุณธรรมมีกิจกรรมหน้าเสาธงและกิจกรรมจิตอาสาแนวทางในการพัฒนาคือส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้นจัดกิจกรรม 1 ห้องเรียน 1 ความดี

3.การประเมินกิจกรรมที่สร้างคุณธรรมจริยธรรมสู่ความเป็นเลิศแก่นักเรียนโรงเรียนวัดในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

3.1 ด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียน เป็นผลการประเมินโดยใช้แบบทดสอบนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม “ดวงตา เห็นธรรม” พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความประพฤติซื่อสัตย์ในตนเองและผู้อื่น ไม่เป็นภาระพ่อแม่ ครู และสังคม โดยผลจากการประเมินเป็นเอกสาร เป็นแบบทดสอบนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม “ดวงตา เห็นธรรม”

3.2 ด้านการมีวินัย เป็นการประเมินตามเกณฑ์โรงเรียนวิถีพุทธ พบว่า นักเรียนมีด้านพฤติกรรมที่ดี 5 ประการ ประกอบด้วย 1. รักษาศีล 2. ยิ้มง่าย ไหว้สวย

กราบงาม 3. พิจารณาอาหารก่อนรับประทาน รับประทานอาหารไม่ดั่ง ไม่หก ไม่เหลือ
4. มีความประหยัด ออม ถนอมใช้เงินและสิ่งของ และ 5. มีนิสัยใฝ่รู้ ผู้สั่งยาก

3.3 ด้านการเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นการประเมินจากการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่วนรวม พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติกิจกรรม

3.4 ความพอเพียง เป็นการประเมินจากการสังเกตและทำกิจกรรมร่วมกับครู พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการรู้จักประหยัด อดออมและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีคุณค่า

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบที่แสดงในผลการวิจัยข้อที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดินัดดา สิงห์แก้ว (2562) ที่พบว่าโรงเรียนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA และงานวิจัยของกฤตเมธ อุโนโพธิ (2564) ที่พบว่า การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมมีการส่งเสริมการพัฒนาคูณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร ครูและนักเรียนทั้งโรงเรียนโดยที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยนำหลักการบริหารจัดการ PDCA มาใช้ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Schuitema et al. (2008) ที่เสนอว่า โรงเรียนควรสร้าง “ชุมชนคุณธรรม” (Moral Community) ที่เน้นแบบอย่างเชิงคุณธรรมของครูและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมคุณธรรมเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการพัฒนาผู้เรียน

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เป็นรูปแบบที่นำหลัก PDCA และหลักการบริหารโรงเรียนวัดแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม และประเมินผลการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมที่ใช้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความเสียสละ และความพอเพียง โดยองค์ประกอบของรูปแบบแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA การขับเคลื่อนกิจกรรมโดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม 6 ด้าน ได้แก่ ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐาน ความคาดหวังให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง การสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและอบอุ่น การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งองค์ประกอบหลักทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อกันตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร ส่งสร และสงวน อินทร์รักษ์ (2562) ที่พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย การวางแผนงาน

คุณธรรม การสร้างกลไก การลงมือปฏิบัติงาน การกำหนดการติดตามนิเทศงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ Fernández Espinosa & López González (2024) ที่ยืนยันว่าทัศนคติและความเข้าใจของผู้บริหารและครู มีบทบาทสำคัญต่อผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมคุณธรรมในโรงเรียน

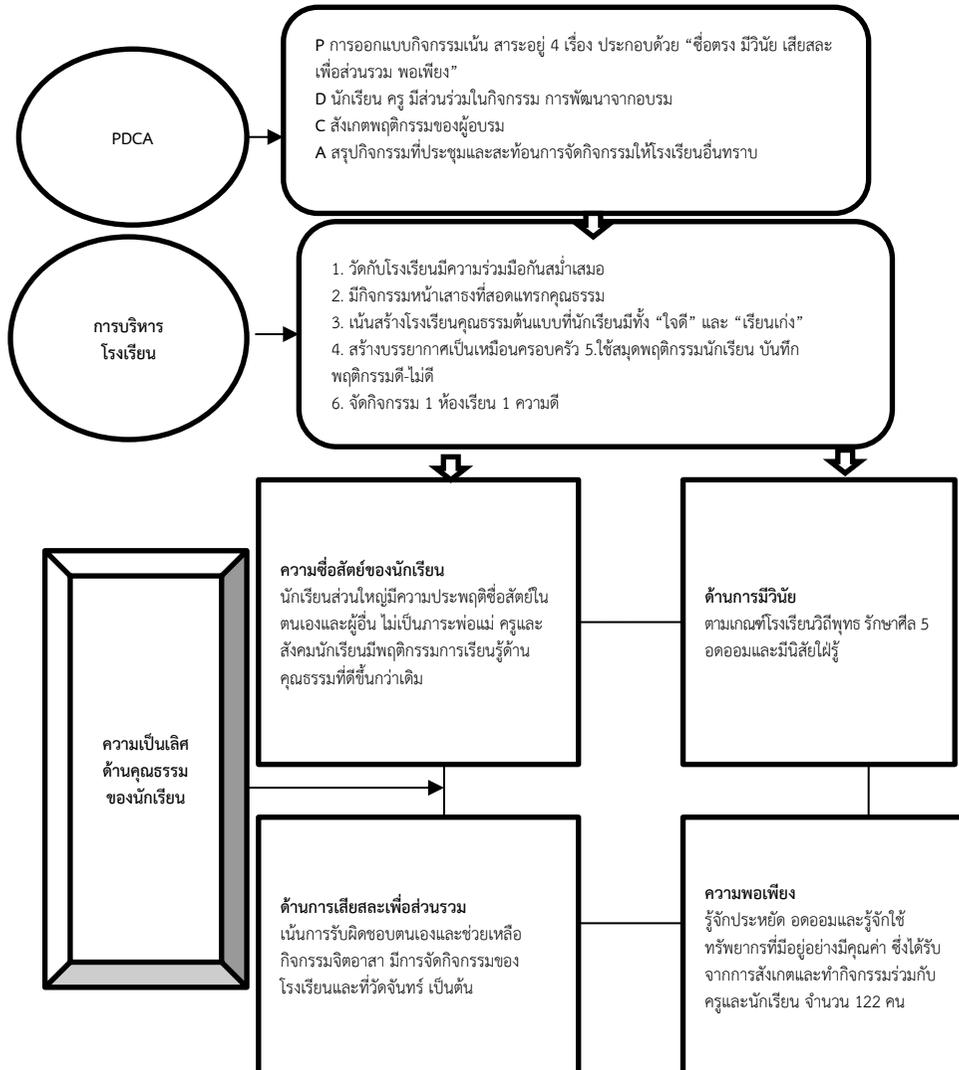
3. การประเมินกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของโรงเรียน วัดในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เป็นการประเมินผลด้วยตัวบ่งชี้ 4 ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความเสียสละ และความพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีรักษ์ เรืองรัตน์ และคณะ (2564) ที่พบว่า การดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธาน เดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เป็นการพัฒนาคุณธรรมทั้ง 4 ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับการศึกษา ในต่างประเทศ เช่น งานวิจัยของ Zhu (2006) ในประเทศจีน ที่พบว่า การบูรณาการ การปลูกฝังคุณธรรมในหลักสูตรการเรียนการสอนช่วยยกระดับการใช้เหตุผลเชิงคุณธรรม (Moral Reasoning) และความพึงพอใจในชีวิตของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ภาพที่ 1 กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม 6 สิงหาคม 2568

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การประเมินกิจกรรมที่สร้างคุณธรรมจริยธรรมสู่ความเป็นเลิศแก่นักเรียนโรงเรียนวัดในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

1. ความซื่อสัตย์ของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความประพฤติซื่อสัตย์ในตนเองและผู้อื่น ไม่เป็นภาระพ่อแม่ ครูและสังคม โดยผลจากการประเมินเป็นเอกสาร เป็นแบบทดสอบนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม “ดวงตา เห็นธรรม” โดยได้บันทึกคุณธรรมของนักเรียนเพื่อเป็นการประเมินว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านคุณธรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม

2. ด้านการมีวินัย ตามเกณฑ์โรงเรียนวิถิพุทธ พบว่า ด้านพฤติกรรม ครูและผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน 5 ประการ คือ ครู ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนร้อยละ 5

3. ด้านการเสียสละเพื่อส่วนรวม เน้นการรับผิดชอบตนเองและช่วยเหลือกิจกรรมจิตอาสา มีการจัดกิจกรรมของโรงเรียนและที่วัดจันทร์ เป็นต้น

4. ความพอเพียง รู้จักประหยัด อดออมและรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีคุณค่า ซึ่งได้รับการสังเกตและทำกิจกรรมร่วมกับครูและนักเรียน จำนวน 122 คน

ในตัวชี้วัดโรงเรียนที่ได้ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม คือ โรงเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต โรงเรียนจะปลูกฝังความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีวินัย และรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น โดยในขั้นนี้ คือ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ โรงเรียนวัดจันทร์ (ผาดไสวประชาอุทิศ) เน้นให้เยาวชนมีคุณธรรม 4 ข้อหลักคือ ซื่อตรง มีวินัย เสียสละเพื่อส่วนรวม และพอเพียง และได้เสนอเพื่อเป็นโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำจึงต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ของการทำวิจัยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนดนโยบายสนับสนุนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

โรงเรียนนำรูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมไปใช้เป็นกรอบในการวางแผนพัฒนาความเป็นเลิศด้านคุณธรรมของนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาประสิทธิผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม

2. ศึกษาการพัฒนาาระบบ Digital สนับสนุนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2554). *การอบรมคุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: กองทุนส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา.
- กฤตเมธ อุโนโพธิ. (2564). *การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐพร ส่งสร และสงวน อินทร์รักษ์. (2562). การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 712–724.
- ธิดินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). *การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศรีรักษ์ เรืองรัตน์ และคณะ. (2564). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 8(2), 178-191.
- Fernández Espinosa, V. & López González, J. (2024). Virtues and values education in schools: a study in an international sample. *Journal of Beliefs & Values*, 45(1), 69–85.
- Schuitema, J. et al. (2008). Teaching strategies for moral education: a review. *Journal of Curriculum Studies*, 40(1), 69–89.
- Zhu, X. (2006). Moral education and values education in curriculum reform in China. *Frontiers of Education in China*, 1(2), 191–200.